

พนมมาศ บำรุงศิลป์ : รูปแบบทางเลือกของกระบวนการจัดการสหกิจศึกษาและการ
ปฏิบัติการสอน : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศไทย (THE ALTERNATIVE
MODEL OF COOPERATIVE EDUCATION AND TEACHING PRACTICUM
MANAGEMENT PROCESS: A CASE STUDY OF BUDDHIST UNIVERSITIES IN
THAILAND) อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. บุรทิน ขำภีรัฐ, 209 หน้า

สำคัญ: สหกิจศึกษา/การปฏิบัติการสอน/รูปแบบทางเลือก/วิธีกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและประเมินการจัดการปฏิบัติการ
สอนของมหาวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศไทย โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (2) ออกแบบและศึกษา
ประสิทธิภาพของโปรแกรมการฝึกอบรมออนไลน์เชิงรุก (POT program) เพื่อพัฒนาทักษะใน
ศตวรรษที่ 21 และ ช่วงการแพร่ระบาดโควิด 19 ของนักศึกษาครูที่อยู่ในระหว่างการปฏิบัติการสอน
โดยใช้การวิจัยแบบกึ่งทดลอง และ (3) วิเคราะห์และพัฒนาโมเดลรูปแบบทางเลือกของสหกิจศึกษา
และการปฏิบัติการสอน (CETPA-Model) เพื่อยกระดับสมรรถนะของนักศึกษาครู โดยใช้วิธีสมการ
โครงสร้างแบบกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน (PLS-SEM) จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังกล่าว ดังนั้น
การวิจัยในครั้งนี้จึงได้มีการออกแบบโดยแบ่งออกเป็นสามระยะตามวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งมี
รายละเอียดการวิจัยและผลการวิจัยดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ระยะนี้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและประเมินผลการจัดการ
ปฏิบัติการสอน ในปัจจุบันของมหาวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศไทย จากการวิจัยพบว่ากระบวนการ
ปฏิบัติการสอนของมหาวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศไทย อยู่ในระดับที่มีประสิทธิภาพค่อนข้างสูง โดยมีจุด
แข็งคือ การส่งเสริมความเป็นครู ซึ่งนักศึกษาครูจะได้รับการพัฒนาความเป็นครูในทุกปีการศึกษา
ก่อนที่จะไปปฏิบัติการสอนตามอัตลักษณ์และปรัชญาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ ที่ต้องการผลิตบัณฑิตครู
ให้มีจิตวิญญาณตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ถึงอย่างไรก็ตาม ในกระบวนการจัดการ
ปฏิบัติการสอนยังคงมีประเด็นสำคัญต่างๆ ที่จำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็วเพื่อให้
ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ได้แก่ การใช้ดิจิทัลเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อให้ทันต่อการ
เปลี่ยนแปลงของโลกและการแพร่ระบาดของโควิด 19 และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการ
สื่อสาร ในการสอนและการทำงานร่วมกันในวิชาชีพครู การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่อง
การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในวัฒนธรรมที่แตกต่างหรือวัฒนธรรมที่หลากหลาย การพัฒนาตัวชี้วัด
ด้านการปฏิบัติการสอนที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของมหาวิทยาลัยสงฆ์ การวิเคราะห์และรู้จักตนเอง
และจัดทำแผนพัฒนาทักษะและผลการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ชั้นปีที่หนึ่งจนสำเร็จ
การศึกษา ตลอดจนจัดโปรแกรมออนไลน์ในการให้คำปรึกษาเพื่อส่งเสริมให้กำลังใจและสร้างแรง
บันดาลใจ ในระหว่างปฏิบัติการสอนและเตรียมความพร้อมเพื่อสอบแข่งขันและศึกษาต่อ เป็นต้น

ระยะที่ 2: ระยะนี้ได้มีการพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมออนไลน์เชิงรุก จากการสนทนากลุ่ม
การสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว และจากแนวคิดและหลักการของสหกิจศึกษาและการปฏิบัติการสอน

โดยระยะนี้ได้ใช้วิธีวิจัยแบบกึ่งทดลอง (การทดสอบก่อน-หลัง ของกลุ่มตัวอย่างไม่เท่ากัน) ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาครุจำนวน 42 รูป/คน (กลุ่มทดลอง) ที่ใช้โปรแกรมการฝึกอบรมออนไลน์เชิงรุก และ นักศึกษาครุจำนวน 41 รูป/คน ที่ใช้วิธีการแบบดั้งเดิมเพียงอย่างเดียว หรือไม่ได้ใช้โปรแกรมการฝึกอบรมออนไลน์เชิงรุก (กลุ่มควบคุม) ผลการวิจัยพบว่า ค่า paired sample t-test ของกลุ่มทดลองมีค่าเท่ากับ 12.429 ที่ระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.000 ($p < 0.05$) ผลการวิเคราะห์ร้อยละช่องว่างของก่อนและหลังการทดลอง (percentage gap analysis) สำหรับทั้งสองกลุ่มพบว่า กลุ่มที่ใช้โปรแกรมการทดลองมีค่าเพิ่มขึ้นเท่ากับร้อยละ 33.53 และ กลุ่มที่ไม่ได้ใช้โปรแกรมการทดลองมีค่าเพิ่มขึ้นเท่ากับร้อยละ 8.88 ซึ่งบ่งชี้ถึงความแตกต่างที่มีนัยสำคัญระหว่างทั้งสองกลุ่ม ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยรวมของความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโปรแกรมการฝึกอบรมออนไลน์เชิงรุก มีค่าเท่ากับ 4.22 อยู่ในระดับที่สูง นอกจากนี้แล้วผลการสนทนากลุ่มของผู้เข้าร่วมโปรแกรมการฝึกอบรมออนไลน์เชิงรุก สอดคล้องกับการวิเคราะห์ความพึงพอใจและประสิทธิภาพของโปรแกรม ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า โปรแกรมนี้ถือเป็นเครื่องมือออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพและมีความพึงพอใจต่อการเสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาครุในระหว่างที่มีการปฏิบัติการสอนและเหมาะสมในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 และศตวรรษที่ 21

ระยะที่ 3 ระยะนี้มีการพัฒนาและวิเคราะห์โมเดลรูปแบบทางเลือกของสหกิจศึกษาและการปฏิบัติการสอน (CETPA-Model) จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 119 รูป/คน ซึ่งเป็นนักศึกษาปฏิบัติการสอนชั้นปีที่ 5 ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดขอนแก่น ภาคการศึกษาที่ 2 ของปีการศึกษา 2563 โดยใช้โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling (SEM)) แบบ PLS-SEM เพื่อสร้าง CETPA-Model ผลการวิเคราะห์พบว่า CETPA-Model แบ่งเป็น 3 ระยะตามกระบวนการการปฏิบัติการสอน คือ ก่อน ระหว่าง และ หลัง การปฏิบัติการสอน ซึ่งประกอบไปด้วยเจ็ดโครงสร้าง ดังต่อไปนี้ (1) การเตรียมวิชาชีพอ่างมีประสิทธิภาพ (2) การเตรียมทักษะที่มีประสิทธิภาพ (3) การพัฒนาสมรรถนะของครู (4) การพัฒนากระบวนการสนับสนุน (5) ความเป็นครูและการปรับตัว (6) ทักษะการคิดและการประเมินผล และ (7) การยกระดับสมรรถนะที่ทันสมัย โดยแบบจำลองยังประกอบด้วยความสัมพันธ์ทางตรง จำนวน 11 เส้นทาง และประเด็นที่มีนัยสำคัญต่อการยกระดับสมรรถนะของนักศึกษาครุจำนวน 35 ประเด็น

สาขาวิชาสหกิจศึกษา

ลายมือชื่อนักศึกษา

ปีการศึกษา 2564

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

PHANOMMAS BAMRUNGSIN : THE ALTERNATIVE MODEL OF COOPERATIVE EDUCATION AND TEACHING PRACTICUM MANAGEMENT PROCESS: A CASE STUDY OF BUDDHIST UNIVERSITIES IN THAILAND. THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. BURATIN KHAMPIRAT, PH.D., 209 PP.

Keyword: Cooperative education/Teaching practicum/Alternative model/PLS-SEM

This study aimed to (1) study the current conditions and assess the teaching practicum management processes of the Buddhist universities in Thailand (BUTs) using mixed-method research, (2) design and determine the effectiveness of the Proactive Online Training (POT) program for improving student teachers' skills during their teaching practicum in the 21st century and COVID-19 pandemic using a quasi-experimental research design, and (3) analyze and develop the Cooperative Education and Teaching Practicum Alternative-Model (CETPA-Model) to enhance student-teacher competency using the Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM) method. Therefore, this study comprised three phases and three significant findings based on the research objectives.

Phase I: after using mixed methods to study and assess the current teaching practicum of BUTs, the findings presented that BUTs' teaching practicum processes were effective at a fairly high level. The strength point was the development of being a teacher every academic year before participating in the teaching practicum process according to the identity and philosophy of BUTs that produce spiritual teachers based on Buddhist teachings. However, various challenging points should be actively fulfilled in the teaching practicum management processes: keeping up with digital technology for global changes and the COVID-19 pandemic, adapting and enhancing digital technology and information and communication technology to communicate and collaborate in their teaching profession effectively, improving English skills continually, enhancing skills of learning in different or multi-cultures, providing special indicators for teaching practicum of BUTs, arranging self-assessment and professional plan from the first year of study until graduation, and offering the online counseling program to support academic skills, life and career preparation, and mental encouraging.

Phase II: the POT program developed from a focus group discussion, one-to-one interview, and cooperative education (co-op) and teaching practicum concepts. A quasi-experimental method (pretest-posttest nonequivalent groups design) was

employed with a sample of 42 student teachers using the POT program (experimental group) and 41 student teachers using the traditional approach merely or non-POT program (control group). The paired sample *t*-test results before and after treatment with the POT program presented that $t = 12.429$ with a significance level of 0.000 ($p < 0.05$). A percentage gap analysis before and after treatment for both groups showed that the POT program obtained 33.53% and the non-POT program 8.88% of the gap analysis, indicating significant differences between the two programs. The total score of the POT program satisfaction was 4.22, which means a high satisfaction. The focus group discussion results also ensured that the POT program was an effective and satisfying online tool in enriching student teacher competency during the COVID-19 pandemic and the 21st century.

Phase III: this phase included developing and analyzing the CETPA-Model from 119 samples, fifth-year student teachers of BUTs in Nakhon Ratchasima and Khon Kaen provinces (the second semester of the 2020 academic year). This stage applied the PLS-SEM method to create the CETPA-Model. The analysis results presented that the CETPA-Model consisted of seven constructions according to three teaching practicum processes (before, during, and after): (1) effective professional preparation, (2) effective skills preparation, (3) teachers' competency development, (4) improvement in supporting the process, (5) being teacher and adapting, (6) thinking and assessing skills, and (7) modern competency enhancement. The model also consisted of eleven direct path relationships and 35 items to enhance students' competency.

School of Cooperative Education

Academic Year 2021

Student's Signature

Advisor's Signature